

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ ФАХОВОЇ ЛЕКСИКИ ДИСТАНЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ: ЗА ТА ПРОТИ

DISTANCE TEACHING ECONOMICS STUDENTS PROFESSIONAL ENGLISH VOCABULARY: FOR AND AGAINST

В статті розглянуто питання дистанційного навчання студентів-економістів фахової англомовної лексики. Проведений аналіз літератури показав, що дана тема широко розглядалась численними українськими педагогами. Визначено, що вивчення таких лексичних тем студентами-економістами як Microeconomics, Macroeconomics, Finance, International Economics, Economic Policies, Entrepreneurship and Business, Economic Statistics, Public Economics, Economic Theory, Financial Markets забезпечить конкурентоспроможність українських економістів при спілкуванні за кордоном. Виокремлено послідовність дистанційного навчання фахової лексики за класичною схемою: словословосполучення-фраза-понадфразова єдність-текст, з використанням таких інтерактивних методів як Flashcards, News Analysis, Reflection, Role-Play, Quiz, Report Analysis, Research Project, Vocabulary Journal, Discussion Forum, що сприяє активізації пізнавальної діяльності та підвищенню успішності студентів. Визначено позитивні та негативні сторони дистанційного навчання взагалі та фахової англомовної лексики зокрема. Показано, що позитивними характеристиками дистанційного навчання є гнучкість та доступність, розширення доступу до освітніх ресурсів і інтерактивність завдяки спеціалізованим ресурсам. Також показано недоліки дистанційного навчання, як-то відсутність особистого контакту, втрата мотивації та технічні обмеження. Зазначено, що під час війни в Україні виникло багато аспектів, які як підтримують дистанційне навчання (зокрема, воно безпечніше за офлайн), так і заперечують його (відсутність електроенергії та інтернет восени взимку 2022–23 н.р.). Визначено, що практичні показники успішності вказують на позитивну роль дистанційного навчання. Так, внаслідок навчання 24,8% студентів покращили рівень знань з низького та задовільного до доброго та високого та підтверджує ефективність методів дистанційного навчання, запропонованих автором.

Ключові слова: дистанційне навчання, економісти, фахова англомовна лексика, методика викладання.

The article examines the issue of distance learning of specialized English vocabulary by the economics students. A literature analysis revealed that this topic has been widely discussed by numerous Ukrainian educators. The article states that the study of lexical topics such as Microeconomics, Macroeconomics, Finance, International Economics, Economic Policies, Entrepreneurship and Business, Economic Statistics, Public Economics, Economic Theory, and Financial Markets by economics students will enhance the competitiveness of Ukrainian economists when communicating abroad. The sequence of distance learning of specialized vocabulary is highlighted following the classical scheme: word-phrase-sentence suprasentential unit-text, using interactive methods such as Flashcards, News Analysis, Reflection, Role-Play, Quiz, Report Analysis, Research Project, Vocabulary Journal, Discussion Forum, which contributes to the cognitive activity improvement, and increases students' success. The positive and negative aspects of distance learning in general and specialized English vocabulary in particular are identified. It is shown that the positive characteristics of distance learning include flexibility and accessibility, expanding access to educational resources, and interactivity through specialized resources. It also highlights the drawbacks of distance learning, such as the absence of personal contact, loss of motivation, and technical limitations. It is noted that during the war in Ukraine, various aspects both support (particularly its safety compared to offline learning) and oppose it (due to the lack of electricity and internet in the fall-winter of 2022–23). Practical performance indicators indicate the positive role of distance learning. For example, as a result of the training, 24.8% of students improved their knowledge from low and satisfactory levels to good and high levels, confirming the effectiveness of the author's proposed methods of distance learning.

Key words: distance learning, economists, specialized English vocabulary, teaching methodology.

УДК 378.01.147.316:74
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.1.42>

Щенко Т.М.,

ст. викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Кузьменко Д.В.,

ст. викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Бергер Л.С.,

ст. викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Вступ. В сучасному світі роль економіки і фінансів у суспільстві надзвичайно важлива. Економісти виступають як ключові фігури у прийнятті стратегічних рішень, сприяють розвитку підприємств, країни, та світу в цілому. Щоб підготувати нове покоління економістів до цих важливих завдань, викладачі та навчальні заклади стикаються з завданням навчання студентів фахової лексики та компетентностей в економічній сфері. Навчання економістів англомовної лексики (як передумова формування в них англомовної фахової компетентності) є надзвичайно важливою в контексті вступу України до світового економічного простору, курсу в Євросоюз та НАТО.

Сучасні технологічні досягнення дозволяють переглянути традиційний підхід до навчання та запропонувати альтернативу в освоєнні економічної лексики – дистанційні методи. Починаючи з 2020 року, в зв'язку з епідемією та карантинними обмеженнями, а з 24 лютого 2022 року війною в Україні дистанційне навчання проводилось в усіх ВЗО України. Дистанційне навчання може спростити та спростити процес навчання, зробити його більш доступним та ефективним для студентів. Проте, це навчання зазнало численної критики через втрати у якості освіти, низький рівень викладання та інші зауваження. З метою оптимізації навчального процесу студентів-економістів,

покращення їх англомовної фахової компетентності, представленою здебільшого знанням лексики, при дистанційному навчанні, підборі оптимальних методів та технологій навчання, було обрано тему дослідження:

Навчання студентів-економістів фахової лексики дистанційними методами: за та проти.

Мета статті – спираючись на педагогічний досвід та власний досвід автора, визначити оптимальні методи навчання, виходячи з основних слабких сторін дистанційного навчання.

Аналіз літератури. Дослідження з навчання фахової лексики студентів-економістів мають значущий внесок у підготовку фахівців у цій галузі. В цілому, більшість авторів наголошують на важливості вивчення студентами-економістами саме фахової лексики (не граматики чи стилістики), а також підкреслюють (останні дослідження) значущість дистанційного навчання [1], [2], [3], [5]. Автори Đuroviš i Silaški у статті «Teaching genre-specific grammar and lexis at tertiary level: The case of economics students» досліджують методи навчання студентів економічних спеціальностей граматиці та лексиці, специфічній для їхнього жанру, акцентуючи важливість врахування жанрових особливостей при викладанні англійської мови студентам економістам [1]. В своїй роботі Kolodii et al. «Ensuring quality control of educational activities of higher educational institutions» описують забезпечення якості навчальних процесів у вищих навчальних закладах, включаючи питання навчання фахової лексики студентів-економістів, зокрема підіймаючи питання заочно-дистанційного навчання [2]. В роботі Борщовецької «Навчання студентів-економістів англійської фахової лексики» представлені методи та підходи до навчання фахової лексики, які були актуальні на початку 2000-х років, проте, які не включають дистанційне навчання через давність роботи [3]. Проте, автор наголошує на перспективності вивчення фахової лексики. Дука та Серпенінова в своїй статті «Етапи формування англомовної лексичної компетентності майбутніх економістів із застосуванням комп'ютерних технологій» описують, як сучасні комп'ютерні технології можуть бути використані для навчання англійської лексики студентів економічних спеціальностей, зокрема при організації дистанційного навчання [4]. Робота Жукової «Навчання студентів-економістів фахової лексики» містить опис методики та підходів до навчання фахової лексики, які використовуються в навчальному процесі [5]. Максимчук досліджувала модель навчання майбутніх фахівців у міжнародних економічних відносинах з використанням інтерактивних технологій, наголошуючи на варіативності дистанційного навчання [6]. Мосій і Штангрет присвячена використанню інтерактивних технологій

для вивчення термінологічної лексики студентами економічних спеціальностей в контексті змішаного навчання [7]. Докторська дисертація Чернявського охоплює фундаментальний аналіз процесу формування іншомовної компетентності студентів-економістів у контексті інтегрованого навчання [8].

Виклад основного матеріалу. Знання фахової лексики забезпечують можливість спілкування на фахові теми англійською мовою. В цілому, опанування вокабуляру по темам: Microeconomics, Macroeconomics, Finance, International Economics, Economic Policies, Entrepreneurship and Business, Economic Statistics, Public Economics, Economic Theory, Financial Markets забезпечує можливість вільного спілкування з зарубіжними колегами, участі у світових конференціях та форумах. Власне, за традиційного навчання, введення та закріплення лексики відбувалось за стандартною схемою, яка наразі застосовується і при навчанні дистанційно: введення та закріплення на рівні лексичної одиниці, на рівні словосполучення, на рівні фрази та понадфразової єдності, на рівні тексту. Послідовність навчання, за методикою scaffolding, а також застосування методики проксимального розвитку, можливе як при аудиторному, так і дистанційному навчанні. Основними методичними засадами дистанційного навчання фахової англомовної лексики економістів є: цільове нарощення лексичного запасу, коли програми спрямовані на вивчення і використання термінів, фраз і концепцій, які характерні для економічної галузі; контекстуальне навчання, тобто, використання контекстуальних завдань і вправ, щоб студенти розуміли, як правильно використовувати слова і вирази в реальних ситуаціях; активна комунікація, що сприяє закріпленню матеріалу і розвитку навичок мовлення; використання інтерактивних ресурсів (інтерактивних вправ, відеоуроків, вебінарів та онлайн-ігор, самостійність та саморегуляція дотримання термінів, розвиток навичок планування часу), оцінка та зворотний зв'язок (механізми для оцінки рівня знань студентів, їм зворотний зв'язок); синергія з іншими методами.

Розглянемо методичні особливості інтерактивного навчання лексики дистанційно та основні вили вправ.

1. Vocabulary Flashcards (Method: Flashcards):

Today, we'll use a method called 'Flashcards.' I will share digital flashcards with economic vocabulary and their meanings. Your task is to review them and test yourselves regularly to improve your understanding of economic terms.

2. Economic News Analysis (Method: News Analysis):

In this activity, we'll engage in 'News Analysis.' I'll assign you recent economic news articles in English. Your job is to read, summarize key points, identify economic concepts, and discuss the implications of the news".

3. Podcast/TED Talk Reflection (Method: Reflection):

For this task, we'll do a 'Reflection' exercise. I'll provide links to economic podcasts or TED Talks in English. After listening, you should write a reflection on the main ideas presented and any new economic vocabulary you encountered.

4. Economic Role-Play (Method: Role-Play):

Today, we're doing a 'Role-Play' activity related to economic situations. Each of you will assume different roles and engage in discussions using economic vocabulary to simulate real-world scenarios.

5. Economic Vocabulary Quiz (Method: Quiz):

Our next method is 'Quizzes' to test your knowledge of economic terms. I've created online quizzes with various question formats, and you'll need to answer questions related to economic vocabulary.

6. Economic Report Analysis (Method: Report Analysis):

In this activity, we'll practice 'Report Analysis.' I'll provide excerpts from economic reports or financial statements. Your task is to analyze the data, interpret trends, and present your findings using economic vocabulary.

7. Economic Research Project (Method: Research Project):

Now, we'll work on a 'Research Project' focusing on a specific economic topic. You'll gather data, conduct research, and prepare a written report or presentation in English, incorporating relevant economic terminology.

8. Vocabulary Journal (Method: Vocabulary Journal):

To build your economic vocabulary, we'll use 'Vocabulary Journals.' You should maintain a digital journal where you record new economic terms you encounter, including definitions, example sentences, and notes on usage.

9. Discussion Forum (Method: Discussion Forum):

In this 'Discussion Forum,' you can post economic terms or phrases you find challenging or interesting. Engage with your peers to discuss the meanings and contexts of these terms, helping each other learn.

Проведений аналіз літературних джерел, та особистий досвід автора, дозволив визначити основні сильні та слабкі сторони дистанційного навчання лексики економістам: Так, позитивними характеристиками такого навчання є:

Гнучкість та доступність. Дистанційне навчання дозволяє студентам отримувати освіту в будь-який зручний для них час і місце. Це особливо корисно для студентів, які мають інші зобов'язання,

такі як робота або сімейні обов'язки. Також, дистанційна освіта є більш безпечною, з огляду на військові дії на території України та обстріли.

Розширення доступу до ресурсів. Дистанційне навчання дозволяє студентам мати доступ до найкращих освітніх ресурсів і викладачів з усього світу без необхідності переїзду або подорожей.

Інтерактивність та спеціалізовані ресурси. Існують багато онлайн-платформ та інструментів, призначених спеціально для навчання економічної термінології та понять. Ці ресурси можуть зробити навчання більш інтерактивним і зрозумілим.

Водночас, дистанційне навчання має деякі недоліки, до яких відносяться:

Відсутність особистого контакту. Дистанційне навчання може позбавити студентів можливості взаємодіяти з викладачем та однокурсниками особисто, що може призвести до втрати цінних міжособистих зв'язків та навчальних можливостей.

Відсутність мотивації. Для деяких студентів відсутність фізичного присутності в аудиторії може призвести до втрати мотивації та дисципліни в навчанні, оскільки вони можуть відкладати виконання завдань і вивчення матеріалу.

Технічні обмеження. Не всі студенти мають доступ до надійного інтернету та сучасних технологій, що може стати перешкодою для успішного дистанційного навчання. Зокрема, восени та взимку 2022 року проблема відсутності електроенергії та доступу до інтернет значно ускладнила навчальний процес в Україні.

Протягом 2022–2023 академічного року авторами проводились заняття в групах економістів, в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана. На початку навчання та наприкінці навчання було зроблено зріз знань. Навчання проводилось дистанційними методами, за методикою, описаною в статті. Викладач проводила заняття з 80 студентами-економістами. На початку курсу, початковий контроль виявив, що 76% студентів виявили задовільно-посередні знання фахової лексики, тобто не змогли зробити вправи навіть із лексикою з інтернаціональним звучанням. 14% отримали добрі оцінки, та 10% – відмінні оцінки, причому відмінні оцінки отримали студенти, які мали досвід роботи в міжнародних компаніях. Наприкінці курсу було проведено оцінювання знань лексики, яка викладалась дистанційно, за зазначеними інтерактивними методами. Було виявлено, що 51,2% отримали задовільну оцінку, 24,5% – добру, та 24,3% – відмінну. Це вказує на те, що внаслідок навчання 24,8% студентів покращили рівень знань з низького та задовільного до доброго та високого та підтверджує ефективність методів дистанційного навчання, запропонованих автором.

Висновки. Проблема дистанційного навчання студентів-економістів фахової англомовної лексики широко розглядалась численними українськими педагогами. Вивчення таких тем як Microeconomics, Macroeconomics, Finance, International Economics, Economic Policies, Entrepreneurship and Business, Economic Statistics, Public Economics, Economic Theory, Financial Markets забезпечить конкурентоспроможність українських економістів при спілкуванні за кордоном. Навчання дистанційно за схемою: слово-словосполучення-фраза-понадфразова єдність-текст, з використанням таких методів як Flashcards, News Analysis, Reflection, Role-Play, Quiz, Report Analysis, Research Project, Vocabulary Journal, Discussion Forum сприяє активізації пізнавальної діяльності та підвищенню успішності студентів. Так, позитивними характеристиками дистанційного навчання є гнучкість та доступність, розширення доступу до освітніх ресурсів і інтерактивність завдяки спеціалізованим ресурсам, але водночас воно має недоліки, такі як відсутність особистого контакту, втрата мотивації та технічні обмеження. Водночас, під час війни в Україні виникло багато аспектів, які як підтримують дистанційне навчання (зокрема, воно безпечніше за офлайн), так і заперечують його (відсутність електроенергії та інтернет восени взимку 2022–23 н.р.). Проте, показники успішності вказують на позитивну роль дистанційного навчання. Так, внаслідок навчання 24,8% студентів покращили рівень знань з низького та задовільного до доброго та високого та підтверджує ефективність методів дистанційного навчання, запропонованих автором.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Đubrovic, T.; Silaski, N.. Teaching genre-specific grammar and lexis at tertiary level: The case of economics students. *Journal of Linguistic Studies*, 2010, p. 165.
2. Kolodii, I., Kostolovych, T., Kolomiiets, T., et al. Ensuring quality control of educational activities of higher educational institutions. *Laplage em Revista (International)*. 2021. vol. 7. n. 3B. P. 292–300.
3. Борщовецька, В.Д. Навчання студентів-економістів англійської фахової лексики. *Іноземні мови*, 2004, 1: С. 26–29.
4. Дука, М., and Серпенінова Ю. Етапи формування англомовної лексичної компетентності майбутніх економістів із застосуванням комп'ютерних технологій. *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»* 1 (2021): С. 40–45.
5. Жукова, Тетяна Василівна. Навчання студентів-економістів фахової лексики. 2013. Удосконалення навчально-виховного процесу в ВНЗ: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ; Вип. 17. <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/3574>
6. Максимчук, Л. В. Модель професійної підготовки майбутніх економістів-міжнародників засобами інтерактивних технологій. Міністерство Оборони України. Національний Університет Оборони України, Вісник Національного університету оборони України 2 (27) /2012, 2012, 45–49.
7. Мосій, І. Щтангрет, Г. Використання інтерактивних технологій у вивченні іноземної (англійської) термінологічної лексики студентами немовних ЗВО в умовах змішаного навчання. *Scientific Collection «InterConf»*, 2023, 144: С. 185–188.
8. Чернявський, Б.Р. *Формування іншомовної компетентності у майбутніх економістів у процесі інтегрованого навчання*. 2021. PhD Thesis. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Запоріжжя, 2021. 260 С.